

Mở đầu

*Quê hương mỗi người chỉ một
Như là chỉ một mẹ thôi
Quê hương nếu ai không nhớ
Sẽ không lớn nổi thành người...¹*

Ngồi trên máy bay mà không biết bao nhiêu lần bé Nhiên cứ nghe đi nghe lại ca khúc với giai điệu da diết này. Quê hương, hai tiếng ấy thật thiêng liêng trong lòng bé Nhiên. Không phải lần đầu bé Nhiên mở điện thoại và gõ vào mục tìm kiếm hai từ “Kê Gà” thân thương, nhưng bao giờ cũng vậy, cái mũi đất nhô nhô với hòn đảo nhỏ gần bờ đó mỗi lần hiện ra là trái tim bé Nhiên đập rộn lên, dâng tràn một tình cảm trù mến. Bé Nhiên biết ơn ba má nhiều lắm! Dù bé Nhiên

¹Lời bài hát Quê hương, thơ của Đỗ Trung Quân, Giáp Văn Thạch phổ nhạc.

lớn lên trong một môi trường khác biệt, dù ba má sống và làm việc ở Pháp nhưng hai người vẫn từng ngày từng giờ vun đắp, gìn giữ cho đứa con gái của mình vốn liếng tiếng mẹ đẻ đủ để hiểu và yêu quê hương.

Đây là lần thứ ba bé Nhiên được về thăm quê hương cội nguồn, tức là nơi ba má sinh ra và lớn khôn trước khi đi du học và gặp nhau nơi xứ người. Bé Nhiên được sinh ra ở thành phố Paris hoa lệ của Pháp nhưng đất nước hình chữ S ở châu Á với tên gọi Việt Nam luôn là nơi bé Nhiên thương nhớ. Điều này thì bé Nhiên chưa giải thích rõ ràng được, cứ tự nhiên vậy thôi!

Có lần vào giờ học thực tế của lớp trong một bảo tàng hàng hải ở Paris, bé Nhiên được biết đến những thông tin lưu trữ về trụ đèn biển Kê Gà cổ xưa. Có nhiều ngọn đèn biển cổ nhưng bé Nhiên chọn ngay hải đăng Kê Gà. Những thông tin lịch sử, vật lí, xây dựng, những tọa độ địa lí vốn khô khan, lạnh lùng bỗng dưng lại rất thân thuộc, sinh động, gắn bó. Hải đăng Kê Gà được người Pháp xây dựng từ năm 1897 đến năm 1899, chiều cao công trình là bốn mươi một mét rưỡi, tầm chiếu sáng là hai mươi hai hải lí, chiều cao tâm sáng là sáu mươi lăm mét... Chỉ vậy thôi, với bức “An Nam đại quốc họa đồ” do Jean-Louis Taberd

vẽ năm 1838 và một vài hình ảnh thu thập được mà bé Nhiên cùng với nhóm của mình đã được cô giáo đánh giá cao bài thuyết trình “Trụ đèn biển Kê Gà, điểm định vị và định hướng trên biển Đông”. Cô giáo nhận xét: “Ý tưởng thuyết trình đã mở rộng về định vị, định hướng trong trái tim về một vùng biển phương Đông có nhiều đá ngầm...”

Sau thành công ở trường, bé Nhiên nung nấu sẽ viết thêm nữa về nơi định vị, định hướng của tâm hồn mỗi con người, bởi bé Nhiên biết rõ trái tim mình đang từng ngày, từng giờ hướng về quê hương xa xôi nhưng rất thương thuộc, gần gũi này. Tự nhiên vậy thôi, đâu phải điều gì cũng nói ra rọt ráo được!

Chuyến bay đúng vào dịp nghỉ lễ Giáng Sinh và dịp nghỉ mừng năm mới nên cả nhà cùng được về quê. Háo hức lắm! Bé Nhiên muốn về thăm ông bà nội, hai đấng sinh thành của ba! Năm nay, chắc nội đã già đi nhiều lắm! Bé Nhiên nhìn chòm râu bạc và làn da lấm chấm đồi mồi trong tấm hình nội gửi năm ngoái mà đoán vậy. Hai lần trước, ba má đưa bé Nhiên về nhưng còn quá nhỏ, chưa ý thức được gì mấy và cũng chưa tìm hiểu được bao nhiêu về thiên nhiên và văn hóa của quê cha đất tổ. Giờ đây, bé Nhiên đã mười bốn tuổi rồi, cao chổng nhòng mà ông bà ba má vẫn cứ gọi là bé Nhiên, buồn cười thật.

Trong chuyến về quê năm nay, bé Nhiên tự hứa với lòng sẽ hỏi ông nội thật nhiều điều, nhất là về tuổi thơ cô độc của nội. Điều bé Nhiên muốn biết hơn tất cả mọi điều là ông nội đã lớn lên, đã sống và trưởng thành như thế nào trên vùng đất đẹp đẽ, nghèo khó và chiến tranh triền miên này. “Con muốn tìm hiểu và viết về ông nội!” Ý định ôm ấp bấy lâu đó của bé Nhiên được ba má ủng hộ từ đầu, nên thật ra để có được chuyến hồi hương này, ba má phải cố gắng sắp xếp mọi việc, dành cộng ngày nghỉ phép ngay từ năm ngoái để có thêm nhiều thời gian cho ông cháu trò chuyện.

- Ba mừng vì con biết nghĩ tới nội. Chắc nhiều chuyện lạ lắm đây!... - Ba vuốt mái tóc thẳng mượt của bé Nhiên và khe khẽ nói thế.

Bé Nhiên hiểu đó là sự kì vọng, không chỉ dừng lại ở những trang viết bằng tiếng mẹ đẻ mà còn là sự nối kết huyết thống, nối kết gia đình máu mủ... Không chắc “lạ” ở mức nào như ba nói nhưng bé Nhiên tự hứa, tự nghĩ sẽ viết đúng với những gì đã xảy ra, cả chuyện buồn lẫn chuyện vui, trong thời ấu thơ của nội.

Bé Nhiên lắng nghe thông báo từ buồng máy của phi hành đoàn khi chiếc Boeing 747 đang chuẩn bị hạ độ cao. Nhiệt độ bên ngoài sân bay là hai mươi lăm độ... Hành khách không phải mặc

thêm áo khi chuẩn bị ra cửa bởi thời tiết khá ẩm áp, thậm chí là hơi nóng với những người đến từ châu Âu. Đây là chiếc máy bay lớn, thân rộng, hai lối đi, được mệnh danh là “Nữ hoàng bầu trời”, nên cả nhà rất an tâm về chuyến bay.

Sân bay Tân Sơn Nhất, một chiều cuối năm, khách đi máy bay và người đưa đón không đông đúc như trong hình dung của bé Nhiên. Một vài tấm bảng đón khách lơ nhô trong nhóm người đang rướn cổ phía trước. Một vài nhóm người thân sum họp cười nói râm ran. Cả nhà thấy rõ ông bà nội từ xa qua dáng lưng còng của bà và bộ râu bạc phơ của ông. Ông nội ôm bé Nhiên vào lòng, khóc rầm rức. Nội nói đứt đoạn:

- Nhớ... cháu của ông... quá chừng! Thương cháu... của ông... quá chừng!

Lần đầu tiên bé Nhiên biết thế nào là những giọt nước mắt hạnh phúc. Lần đầu tiên bé Nhiên biết người già cũng khóc nhiều như trẻ con. Bé Nhiên choàng tay ôm nội, tự dưng thấy bé lại dù mình đứng cao hơn ông nội đến cả gang tay. Tình cảm ruột thịt khiến tâm hồn bé Nhiên hơi chùng xuống, rưng rưng. Cũng chính tình cảm thiêng liêng ấy giúp bé Nhiên cảm nhận được sâu sắc niềm hân hoan tột đỉnh trong phút giây đoàn tụ.

Một chiếc xe nhỏ đưa cả gia đình về nhà của nội. Đó là ngôi nhà có vườn dừa cao lớn xanh tốt. Và một hình ảnh không thể thiếu, trước nhà có hai lùm tre lớn được trồng cân đối hai bên. Nội nói rằng cây tre với những đốt bằng nhau, dáng thẳng vươn cao lên trời tượng trưng cho người quân tử ăn nói, đi đứng, hành xử mực thước. Bé Nhiên lúc nào cũng thấy gần gũi với những vật dụng bằng tre trong nhà nội. Từ chiếc giường tre nội nằm nghỉ trưa, những chiếc ghế nhỏ ngồi chơi đến đôi đĩa ăn cơm, cái khay đựng bình trà của nội, từ giàn mướp làm bằng khung tre thẳng thớm sau nhà đến những chiếc cần câu một đầu vút nhọn... Tất cả những vật dụng bằng tre ấy đã như một phần không thể thiếu trong đời sống của nội. Một điều nữa cũng khiến bé Nhiên vô cùng thích là ở khu vườn nhà nội, không khí trong lành mát mẻ quanh năm, gió biển thổi lồng lộng khiến con người cảm giác thoải mái, không bị bức bí. Dù ở đây một năm chỉ có hai mùa mưa nắng, mưa ít hơn nắng, nhưng nguồn nước ngọt nhả ra từ những động cát rất sạch sẽ, đủ cho mọi sinh hoạt, ăn uống.

Nội khoe:

- Nước nhả ở đây chế trà là số dzách!

Ngoại trừ con đường đi trên cát lún, phải nặng nhọc nhắc từng bước chân, tất cả đối với bé Nhiên đều không có gì khó chịu cả.